

ročník III.

pátek 6. ledna 2023

zdroj: Muzeum Města Mníchovo Hradiště

Milý čtenáři!

Jako správná celebrita připravil jsem si taky novoroční projev.

Tedy... je to již drahně let, co jsme se oddělili od šimpanzů.

Za ty rok, zdálo by se, někam jsme to dotáhli.

Dobylí jsme Měsíc, vymysleli jsme přístroje, nad kterými zůstává rozum stát.

Nicméně... lidstvo pořád decimuje rýma v mnoha svých podobách.

Prosperitu světa ničí, že *někdo* zdražil elektřinu a plyn.

A samotnou existenci života ohrožuje jediný psychopat s jaderným kufříkem.

To není hezké vysvědčení lidskému vývoji.

Jen nevím, jestli je to vysvědčení pololetní, nebo závěrečné... 😊

♦ Pro odběratele VHS Turnov z 22 obcí na Turnovsku, Semilsku, Jilemnicku a Jablonecku zdražila voda od letošního roku oproti loňsku skoro o 17 procent. Za kubík zaplatí lidé bez čtyř haléřů 13á korun s daní, loni to bylo o 20 korun méně. Podle propočtů VHS Turnov to pro průměrnou domácnost znamená měsíčně nárůst nákladů za vodu zhruba o 170 korun. Na zdražení vody měl největší vliv nárůst ceny elektřiny, podílel se na tom zhruba ze třetiny. V tiskové zprávě o tom informoval ředitel VHS Turnov Milan Hejduk.

VHS Turnov očekává, že letos vybere na vodném a stočném 253 milionů korun bez daně, z toho na obnovu nebo vybudování nových vodohospodářských sítí by mělo jít zhruba 118 milionů korun. Majetek VHS Turnov aktuálně čítá na 480 kilometrů vodovodů, 250 kilometrů kanalizací a 150 objektů.

Vodu letos zdražily i další vodárenské společnosti, které působí v Libereckém kraji. Největší z nich, Severočeská vodárenská společnost (SVS), zvýšila cenu vodného a stočného o 14 procent. Za metr krychlový tak odběratelé platí včetně DPH 128,11 korun, o 16 korun víc než loni. Hlavním důvodem vyšší ceny jsou podle SVS masivní investice do modernizace a rozvoje infrastruktury. Jen loni vyčlenila firma na investice a opravy 1,9 miliardy korun.

(Zdroje: tisková zpráva VHS Turnov + Genus)

♦ Muzeum Českého ráje – exponát měsíce ledna

SOUBOR METABAZITOVÝCH SEKER

Vystaveno do 31. 1. 2023

Dnes si v našem pravidelném seriálu přiblížíme osud ne jednoho exponátu, ale přímo celého souboru. 15. října loňského roku jsme v turnovském muzeu slavili Mezinárodní den archeologie, a to tvůrčí dílnou, kde si návštěvníci vyzkoušeli, jaká je to dřina vybrousit kamennou sekerku z nejtvrďší horniny Čech – z metabazitu z Jizerských hor.

A právě v tento den nám velký archeologický nadšenec pan Vladimír Daněček věnoval do archeologické sbírky soubor seker z metabazitu, které mezi lety 1994 až 2003 našel při povrchových sběrech na polích mezi Nudvojovicemi a Přepěřemi. Šlo o kolekci artefaktů vyrobených před sedmi tisíci lety – plochou sekeru, tři sekerky s otvorem pro topůrko, kopytovitý klín a jeden unikátní výrobní nástroj.

Lokalita, kde Vladimír Daněček tyto krásné nástroje objevil, náleží do tzv. staré sídelní oblasti se soustavným osídlením od zemědělského pravěku až do středověku. Jde o území lemující pravý břeh řeky Jizery ovšem v bezpečné vzdálenosti od ní, tedy na její vyvýšené terase. Právě na území mezi Nudvojovicemi a Přepěřemi registrujeme v mladší době kamenné a mladší době bronzové přímo kobercové osídlení nikoliv nepodobné osadám na břehu řeky Nil.

Sekerky pan Vladimír našel na více než sto let známém archeologickém nalezišti – poli pana Tomáše, které leží v katastrálním území Přepěře u Turno-

va. Jde o jednu z devíti lokalit mladší doby kamenné v Přepeřích. Všechna soudobá naleziště na terase řeky Jizery nesou průkazné stopy po výrobě kamenných nástrojů z jizerskohorského metabazitu. Tuto horninu můžeme směle označit za surovinu strategickou, tedy alespoň pro dobu kamennou. Vyskytuje se v úzkém pásu mezi Tanvaldem a Jabloncem nad Nisou na kontaktu s žulou Černostudničního hřebene ve vzdálenosti asi 15 km vzdušnou čarou od Přepeř. Jde o horninu vzniklou při mnohonásobné kontaktní metamorfóze, která ji doslova předurčila pro výrobu kamenných seker.

Surovina byla opracována do podoby polotovarů již v místě těžby, a ty byly následně transportovány do dílenských okrsků mezi Turnovem a Příšovicemi, kde docházelo k finální výrobě seker, sekeromlatů a dalších nástrojů. V mladším neolitu byly valouny metabazitu získávány přímo z říčních sedimentů Jizery. Proto je umístění výrobních dílen na břehu řeky Jizery logické. Nástroje byly vyráběny ve specializovaných dílnách, což byly zahloubené objekty kruhového nebo oválného půdorysu o průměru přibližně 4 metry.

Přepeřská „průmyslová zóna“ pravěkých kamenářů se táhne podél Jizery v délce více než jednoho kilometru. Pokud bychom připočítali i výrobní okrsky v Turnově – Nudvojovicích, tak nám do dvou kilometrů mnoho chybět nebude.

Díky pokračujícím výzkumům jak archeologickým, tak přírodovědným můžeme rekonstruovat nejenom výrobní procesy, ale i distribuci hotových výrobků. Bylo s nimi obchodováno na sta kilometrové vzdálenosti od Polska po severní Itálii a od Porýní po Moldavsko, což svědčí o propracované logistice. Nešlo však o obchod s jednotlivými nástroji, ale přímo s celými kolekcemi. Dokonce byly archeology objeveny sklady obchodníků, které obsahují nepoškozené kamenné sekery, sekeromlaty a kopytovité klíny.

Dokončený archeologický výzkum zahluobeného objektu, který sloužil jako dílna na výrobu kamenných nástrojů. Dílna z pátého tisíciletí před naším letopočtem byla prozkoumána v roce 2008 v Turnově – Nudvojovicích.

A tím se dostáváme k souboru artefaktů, který do naší archeologické sbírky předal Vladimír Daněček. Jde totiž o nikdy nepoužité nástroje ze skladu obchodníka nebo výrobce a napovrch se dostaly jen díky orbě. Vladimír je našel na ploše čítající cca 500 m². Poslední nástroj, který zdánlivě vypadá jako polotovár sekerky s nedokončeným vrtáním, je velmi pravděpodobně přítlačný kámen, který používal kamenář při vrtání otvoru pro topůrko. Nalezl se ve vzdálenosti více než 200 m západně od souboru nepoužitých nástrojů. Těch několik tisíců artefaktů z metabazitu – nástrojů, polotovarů, výrobních nástrojů, zmetků i výrobního odpadu, které z území mezi Nudvojovicemi a Příšovicemi máme uložené v turnovském muzeu, svědčí o opravdu čilém pracovním a evidentně i obchodním ruchu, který v Pojizeří před sedmi tisíci lety panoval.

/ Jan Prostředník, ředitel MČR

♦ **Turnovské kulturní tipy:**

Jedinečný Český ráj

čtvrtek 12. ledna 2023, 19:00, kino Sféra

Celovečerní film přírodovědce, fotografa i spisovatele Zdeňka Mrkáčka navazuje na jeho předchozí mnohaletou práci v popularizaci přírody a krajiny

Českého ráje. Dokument je výsledkem jeho téměř celoživotního studia přírody regionu. Po zkušenostech s kratšími snímky se v tomto případě ujal role scénáristy, kameramana i režiséra.

Autor představuje Český ráj ve zcela novém světle. Dokládá, proč je region jedním z pokladů přírodního a kulturního dědictví naší vlasti a proč je tak vyhledávaný. Po úvodním seznámení s krajem včetně jeho památek i osobností zaměřuje pozornost diváka hlavně na neživou a živou přírodu v podobě polodrahokamů, skalních tvarů a obyvatel skalních měst, sopek, luk, vody i lesů. A díky unikátním záběrům nám umožňuje nahlédnout do soukromí vybraných druhů živočichů a rostlin od motýlů, výra a sokola až po jeřába, mloka, orchideje a orla mořského.

Po projekci ve čtvrtek 12. ledna proběhne beseda s režisérem Mrkáčkem.

rovensko p. t.

♦ Liberecký kraj si v lednu připomene osudy výsadkářů ze skupiny Antimony

ŽIVÉ NÁS NEDOSTANETE!

Píše se 16. leden 1943 a těmito slovy se v prostoru plovárny v Rovensku pod Troskami rozloučili se životem nadporučík František Závorka a svobodník Lubomír Jasínek z paradesantní skupiny Antimony. Než aby padli do rukou gestapa, raději zvolili smrt pozřením kyanidu. Liberecký kraj ve spolupráci s městem Rovensko p/T, Čs. obcí legionářskou a Rotou Nazdar chystá na

14. ledna 2023 pietní akt s doprovodným programem, na kterém výsadkářům veřejnost i významní hosté vzdají hold. Zájemci se budou mít na co těšit – ať už se jedná o přelet Saab JAS-39 Gripen, přítomnost historika Eduarda Stehlíka, panelovou výstavu, kterou připravuje Čs. obec legionářská, nebo expozici dobového operačního materiálu od Roty Nazdar. Přislíbena je také účast ministryně obrany Jany Černochové, případně ministra vnitra Víta Rakušana, nebo přidělnce obrany britského velvyslanectví v Praze Jonathana Kitsona. (Filip Trdla)

Navíc bude pro zájemce mezi 10. a 14. hodinou připravena prohlídka školy v obci Veselá, kde v tajném úkrytu tehdejší ředitel Karel Hlaváček schovával významného odbojáře Vladimíra Krajínu a další dvě osoby.

S příběhem Jasínka a Závorky jste se mohli podrobně seznámit v Trosečnicku číslo 54.

Snímky z loňských oslav poskytl Fanouš Vávra

♦ **VALDŠTEJN** – Valdštejn zve na závěrečnou část vánočního programu.

V sobotu 7. ledna od 14 hodin proběhne Tříkrálový koncert Hradeckého komorního tucteta, který je tradičním vrcholem Vánoc na Valdštejně.

Návštěvníci se mohou těšit na vánoční koledy v podání smíšeného pěveckého sboru z Hradce Králové, jehož pozitivní energie a vánočně laděný repertoár zpříjemní první sobotu nového roku.

Kulisou vystoupení bude vyzdobený hradní areál, který si od 10. prosince do 1. ledna prohlédlo téměř 1 800 lidí. Ti, kteří nestihli do konce roku na hrad zavítat, si to mohou vynahradit **v neděli 8. ledna**, kdy bude (v čase od 12:30 do 15:30) možné si samostatně prohlédnout exteriéry hradu, včetně vyzdobené kaple sv. Jana Nepomuckého a čajového salonku v přízemí klasicistního domu s expozicí Aehrenthalské Vánoce.

Při dobrém počasí se návštěvníkům naskytnou krásné výhledy na okolní krajinu, včetně hřebenů Krkonoš. Udějte si příjemnou lednovou procházku a spojte návštěvu Valdštejna i s výletem do pohádkového Hruboskalského skalního města. (Radim Štícha, TPCR)

♦ **SYCHROV** – Zima na zámku.

Všem návštěvníkům, kteří se rozhodli zpestřit sváteční chvíle prohlídkou vánočně vyzdobeného zámku moc děkujeme! A pro ty, kteří prohlídku nestihli, máme dobrou zprávu. Vánočně vyzdobený zámek bude pro veliký úspěch k vidění až do 15. ledna! Přijďte si prodloužit vánoční atmosféru na prohlídku „Novogotický klenot Rohanů“. Otevřeno máme každý den od 10 do 14 hodin.

♦ **MALÁ SKÁLA – Znáte hrad s nejdelším středověkým opevněním?**
Dnes je častým cílem turistů

Kdo by tipoval Karlštejn, Křivoklát či dokonce Pražský hrad, asi by se divil. Pozdně středověký skalní hrad Vranov byl s délkou kolem čtyř set metrů plošně největší pevností svého druhu v českých zemích. Dodnes se sice dochovaly jen zbytky, přesto je častým cílem turistů.

Vranov, nazývaný též Skála, Skály, Malá Skála nebo Pantheon, je zříceninou skalního hradu na pravém břehu řeky Jizery, Tyčí se nad obcí Malá Skála v okrese Jablonec nad Nisou. Dodnes se nám sice zachovaly jen zbytky, ty jsou ale překryté romantickou přestavbou z počátku 19. století. Nejsvrážnější „hrad“ současnosti se tak stal skalním památníkem různých historických osobností s velkým zájmem turistů, přeci jen, takový výhled ze strmých srázů a členitý terén plný sklepení, branek, schodišť a podobně učaruje každému.

Jaká byla historie hradu?

Archeologický výzkum uvádí existenci hradu v 15. století, ovšem nedá se vyloučit, že na některých skalních blocích stály budovy i dříve. Vždyť i obec Vranov je poprvé zmiňována roku 1382, kdy patřila dominikánskému klášteru v Turnově. Samotný hrad byl pak asi vystavěn na počátku 20. let 15. století, první jisté zmínky o něm máme z let 1422 a 1425. Tehdy byl majetkem Heníčka ze Skály a jeho otce Heníka Štěpanického z Valdštejna a na Vranově.

Valdštejnům patřil po celé 15. století.

V letech 1453 až 1487 se stal opravdovou baštou husitství v této oblasti a zažíval svůj největší rozkvět. Bohužel, v roce 1538 koupil panství i s hradem Jan z Vartemberka, který však o hrad jako takový nejevila zájem a v průběhu

16. století hrad jen chátral.

Své znovuzrození zažil hrad v době nastupujícího romantismu v 19. století. V roce 1802 se novým majitelem panství stal textilní podnikatel Franz Zacharias Römisch. Byl to právě on, kdo zde nechal vybudovat soupravu pomníčků, zdobných uren, pamětních desek a nik s bystami, tzv. Pantheon, aby oslavil různé osobnosti jak českých, tak i světových dějin. Kromě toho také postavil na troskách bývalé hradní kaple i nový letohrádek, který je dnes typickou částí jasně viditelnou z velké dálky. Avšak ani tato romantická přestavba se do dnešních dnů nedochovala v plném rozsahu, to jí však neubralo na jejím kouzle a stále častěji se stává cílem turistů navštěvujících celé Maloskalsko.

/ Jaroslav Svoboda, Náš REGION

lomnice n/p

♦ **Kulturní a informační středisko informuje, že byl zahájen prodej vstupenek na březnové představení Divadla Ungelt Praha VEJŠLAP v lomnickém Tylově divadle. Vejšlap je komedie s Petrem Stachem, Martinem Písaříkem a Janem Holíkem. Tři stárnoucí kamarádi na úpatí hory a dvoudenní túra před nimi. Cíl je jasný: překonat krizi středního věku. Komedialní oslava přátelství, přírody a života. Obvyklá délka představení je 2 hodiny včetně přestávk.**

♦ **I v nadcházejícím roce 2023 si připomeneme několik významných událostí a osobností města.**

1578–1583 – vzniká tzv. Lomnický graduál, jehož donátory byli majitelé lomnického panství Valdštejnové a lomniční měšťané

1713 – na náměstí byl zbudován Mariánský morový sloup jako poděkování města za odvrácení morové pohromy

1833 – narodil se Josef Crha, továrník a starosta města v letech 1881–1891 a 1901–1907

1853 – narodil se Josef Tichánek, učitel a iniciátor výstavby rozhledny na Táboře

1873 – narodil se Bohumil Jodas, tiskař a knihkupec, který vydával krásné pohlednice Lomnice, první lomnická oběť nacismu (zemřel 1939 ve vězení)

1873 – zemřel Vincenc Mastný, továrník a první starosta města v letech 1850–63

1903 – zemřel Jan Jand'ourek, náčelník lomnického Sokola a župa Krkonošské

1903 – v Lomnici se konal župní sokolský slet
1903 – přestavba radnice do dnešní podoby – dle návrhu stavitele Jar. Hrubého
1903 – zemřel František L. Rieger, politik a čestný občan města, rodák ze Semil
1913 – otevření turistické chaty na Táboře
1913 – byla dostavěna Horákova vila (dnes Bártova)
1913 – Marie Vlčková, lomnická sokolská náčelnice, byla zvolena také náčelnicí župy Krkonošské
1913 – Zdeněk Štěpánek hrál poprvé jako herec ochotnické kočovné společnosti v Lomnici v hostinci U Podlipných (dnes čp. 35 na Husově náměstí)
1923 – narodil se Josef Mikule, čestný občan města, který byl za 2. světové války vězněn v koncentračním táboře
1923 – proběhla technická kolaudace elektrovodné sítě sekundární v Lomnici
1933 – otevření urnového háje spolkem Krematorium
1933 – pomník padlých z první světové války byl přemístěn z parku Svatopluka Čecha (za tkalcovskou školou) do parku za Tylovým divadlem (původně tu měla stát socha Karla Havlíčka Borovského)
1933 – narodil se František Novák, čestný občan města, bývalý ředitel městského muzea a kronikář města
1943 – zemřel Vítězslav Chlumský, lékař-ortoped, rodák z Nových Dvorů
1953 – byla otevřena nová zděná budova kina
1953 – byl vybudován skokanský můstek K54 v Popelkách
1953 – bylo vybudováno kluziště u orlovný
1963 – v Lomnici byla otevřena dvouletá lesnická učňovská škola (sídlila v bývalé tkalcovské škole)
1963 – svou činnost ukončil divadelní soubor Svornost (založen v roce 1886)
1973 – Karel Kodejška získal 3. místo na mistrovství světa v letech na lyžích
1973 – zavedeno PSČ pro Lomnici nad Popelkou – 512 51
1983 – otevření smuteční síně u urnového háje
1983 – otevřena restaurace Můstky v lyžařském areálu
1983 – zemřel Josef Škoda, předseda DS J. K. Tyl, herec a režisér
1993 – v lednu vyšlo první číslo Lomnických novin, které po 30 let vydával Vlastimil Bambas
1993 – zemřel Vladimír Krajina, čestný občan města, politik, botanik, odbojář
1993 – zemřel Miroslav Krejcar, lomnický atlet (skok o tyči)
1993 – poprvé byl vánoční strom instalován na Husově náměstí, předtím býval ozdoben strom vzrostlý před zámekem
2003 – požár Matoušova mlýna ve Staré Lomnici
2003 – byly zrušeny okresní úřady, správu přejímá ORP Semily a část i kraj
2003 – došlo ke sloučení dvou středních škol – ISŠ a SOU lesnické
2013 – obnovení letního kina za zámekem
2013 – otevřen nový kravín na Rváčově

/ Prvorepubliková pohlednice Lomnice

♦ **Semilská nemocnice zrušila pohotovost. Využívalo ji málo pacientů**

„S politováním oznamujeme, že Rada Libereckého kraje zrušila lékařskou pohotovostní službu pro dospělé v MMN, a.s. - Nemocnici v Semilech od ledna 2023,“ uvedlo vedení MMN,

„Od tohoto data již nebude naši nemocnici poskytovat finanční příspěvek na úhradu nezbytně nutných nákladů. Dle vedené evidence byli v průměru ošetřeni 2 pacienti denně (tj. 15:30 – 7:00 ve všedních dnech a 00:00 – 24:00 o víkendech a svátcích).

V porovnání s ostatními zdravotnickými zařízeními je tento počet ošetřených neporovnatelně nízký a vzhledem k ekonomické náročnosti je tedy rozhodnutí Libereckého kraje pochopitelné.

Lékařská služba první pomoci (dále jen LSPP) řeší akutní stavy, nikoliv však stavy ohrožující život a zdraví pacienta. Od toho funguje Záchraná služba Libereckého kraje, která pacienta zajistí a odveze do takového zdravotnického zařízení, kde mu je poskytnuta komplexní péče. Tedy zrušením pohotovosti v Semilech není nikdo ohrožen na životě a zdraví!“ stojí dále ve zprávě MMN.

Sestry a sanitáři, kteří drželi služby LSPP, mají v semilské nemocnici pracovní smlouvy a plné pracovní úvazky, které jim nadále zůstávají. Pohotovostní služby tvořily možnost vyššího přívýdělku k jejich plným mzdám. Vedení

nemocnice si je toho vědomo a bude se snažit nabídnout jim jinou práci nad rámec jejich úvazku, aby tím zmírnilo ekonomické dopady zrušení služeb pohotovosti. (Semilské noviny)

♦ **Semilské kino Jitřenka hlásí - od nového roku přesouváme seniorské projekce z úterka na středu. Projekce začnou vždy ve středu v 10 hodin a cena filmu bude v průměru 70 Kč.**

Nadále zůstávají pro seniory také čtvrteční odpoledne, kde uvádíme aktuální filmy, často premiéry za cenu okolo 100 korun.

I tyto časy jsou cca o 30 korun levnější než běžné vstupné. Program odpovídá aktuální nabídce kina, která se aktualizuje jedenkrát za 14 dní. (Ondřej Šír)

♦ **11. leden**

CHILE ANEB „NIKDY NENÍ POZDĚ“

Cestovat můžete začít kdykoliv, a dokonce to zvládnete na vlastní pěst i bez cestovky. Svě o tom ví i Jiří Kafka, který poprvé vyrazil do světa bez cestovní kanceláře ve svých 50 letech – právě do Chile. Navštívil již více než 30 zemí světa a na své cestopisné přednášce vás přesvědčí, že nikdy není pozdě. Malý sál KC Golf Semily od 19:00 hod.

♦ **13. leden**

JDEME NA TO

Představení v podání Divadla V Roztocké – Jilemnice. Budete se bavit příběhem chlapů, kteří po propuštění nemohou zavadit o novou práci. Dostanou se tak do svízelné situace. Život k nežití, neexistence existence, prachy v prachu. Ze zoufalství se proto rozhodnou k neobvyklému kroku: vydělat si pomocí striptýzového vystoupení. V sále KC Golf Semily od 19:30 hod.

♦ **Statečný Stanislav Mazánek – první ředitel gymnázia v Semilech**

Asi každý člověk se v životě dostává do složitých situací a pak záleží na tom, jaká byla jeho volba, jakou cestu zvolil, zda s ní bylo v souladu jeho svědomí, osobní statečnost, dokonce utrpení, ale též pocit vítězství nad zlem nebo naopak, pocit slabosti, přetvářky, výčitky svědomí a životní prohry. Nikdo neví, jak dlouhá bude ta trnitá cesta, cesta odvahy nebo zrady svého já s pocitem pochybné blaženosti, vždyť neznámý je její cíl, a především konec. Nikdo není prorokem svého osudu. Složitě byly, jsou i budou cesty života, jejich křižovatky a různí jsme my, kteří po nich kráčíme...

Stanislav Mazánek, čestný člověk - pedagog, nebyl fanatikem, nepatřil ke kariéristům, ba ani do většinového stáda bázlivé společnosti krutých 50. let 20. století, takže si zvolil cestu odvážnou a trnitou, která však byla v souladu s jeho svědomím a přesvědčením.

Stanislav Mazánek se narodil 18. května 1902 v Kotelsku (obec Veselá). Absolvoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze, kde studoval biologii a geografii a práci učitele si vyzkoušel na školách v Samšíně, Lomnici, Železném Brodě, Jilemnici a na dvouleté Veřejné obchodní škole v Semilech, kde po

Stanislav Mazánek. Foto: SOkA.

válce řediteloval (1945-1949). 1. září 1949 bylo prvním dnem semilského gymnázia a zároveň byla zrušena Veřejná obchodní škola, jejíž 2. ročník ještě existoval souběžně s 1. ročníkem gymnázia ve školním roce 1949-1950. Prvním ředitelem čtyřletého gymnázia se stal Stanislav Mazánek, občan Rovenska p/T, který tak pokračoval v řídicí funkci. Bylo přijato 30 studentů (16 dívek a 14 chlapců) a vyučování začalo ve staré budově dívčí školy (dnes ZUŠ) na Komenského náměstí. Gymnázium v Semilech bylo snem semilské veřejnosti, vždyť už v minulosti o jeho zřízení usilovaly semilské osobnosti např. poslanec a spisovatel Antal Stašek, lékárník Rudolf Husák nebo politik Karel Kramář, první předseda československé vlády. Ideály pana ředitele, se kterými do funkce vstupoval, se však v těžké době fanatiků 50. let záhy zhroutily. Okresní výbor ČSM (Československého svazu mládeže), mu zaslal 3. 7. 1951, tedy o prázdninách, dopis krutého obsahu, ve kterém nechyběly tyto věty: „Žádáme ředitelství školy i školskou skupinu ČSM při Vaší škole, aby studenti Plíva, Martínek a Bažantová byli vyloučeni z gymnázia. Nemůžeme trpět, aby za peníze dělnické třídy se ještě dnes na našich školách podporovali synkové a dcery reakčníků a maloměšťáků. Je chybou vedení školy a školské skupiny ČSM, že se nezabývají přísným výběrem studentů, a to i během studia trpí ve svých řadách po delší dobu takovéto studenty.“

Nechyběly dva podpisy „soudců“, Svobodová Zdenka – předsedkyně OV ČSM a Krejčí Robert – tajemník OV ČSM. To oni podali návrh a zároveň vynesli ortel, který potvrdil referát školství a především okresní sekretariát komunistické strany. A tak z 3. ročníku, rok před maturitou, byli jmenovaní dva studenti a studentka vyloučeni ze školy s tím, že nesmí studovat na žádné střední škole v Československu, přestože se ničím neprovinili. Ředitel Stanislav Mazánek skončil ve funkci už v roce 1951, protože se od této nemravné diskriminační kauzy distancoval a vyloučení studentů odmítl, za což musel v roce 1952 opustit semilské gymnázium i jako profesor.

Rodák ze Bzí u Železného Brodu prof. Josef Paldus, fyzikální chemik, vědec světového jména, profesor na Univerzitě ve Waterloo v kanadském Ontáriu, absolvent semilského gymnázia (1950-1953), takto vzpomíná na pana ředitele Mazánka: „Jen dvě krátké epizody, které vykreslí charakter a kvality ředitele Mazánka. Při svých každodenních cestách z Rovenska spatřil jednoho dne nedaleko trati pro tuto oblast vzácnou flóru. Aby se přesvědčil, že se nemýlí ve své identifikaci, podplatil v Turnově strojvedoucího s prosbou, aby mu v onom místě patřičně zpomalil. I když už nebyl žádný mladík, vyskočil pak z vlaku, jednu z květin utrl a opět rychle naskočil.“

Druhou nezapomenutelnou příhodou byla výprava do broumovského benediktinského kláštera. Profesor Mazánek se doslechl o komunistické likvidaci kláštera jako religiózní a pedagogické instituce, což byla smutná epizoda naší historie. Ve snaze obohatit školní přírodovědné sbírky, dohodl se s tamějším správcem, že může pro naše gymnázium z bohatých sbírek odvézt, co si vybere, a to raději co nejdříve, než exponáty skončí někde na smetišti. Spolu se spolužákem Zdeňkem Johanem jsme doprovázeli pana ředitele a nemohli jsme věřit svým očím, jak bohaté to byly sbírky. Vše jsme bohužel nepobrali a k našemu

velkému zklamání jsme už podruhé neprijeli, protože sbírky byly brzy bezcenně zlikvidovány jako nepotřebná veteš.

(Poznámka autora: V textu je zmíněný student Zdeněk Johan, lomnický rodák a absolvent semilského gymnázia (1950-1953), čestný občan obou měst.

Prof. Zdeněk Johan (1935 – 2016) byl světově uznávaným geologem a mineralogem; dvakrát byl nominovaný Švédskou královskou akademií na Nobelovu cenu za chemii (1984 a 1989).)

Panu řediteli Mazánkovi budu navždy vděčný za jeho vřelý vztah ke studentům, za lásku k přírodním vědám, za jeho zdravý přístup ke všemu dění kolem, jakož i za poznání, že praktická politika je většinou velmi vzdálena krásným a vzletným ideálům. To bylo v kruté a falešné době 50. let minulého století velmi cenné.“

Krajský národní výbor v Liberci přeložil Stanislava Mazánka na místo učitele do Střediska pracujícího dorostu (SPD) v Mladějově, kam však nebyl po zaslaných posudcích přijat. Pokusil se učit na Pedagogickém gymnáziu v Liberci, což trvalo jen několik dní, než byl propuštěn. Až konečně od 1. 11. 1952 byl přijat na dvouleté zemědělské učiliště v Turnově, ale po opětovném pronásledování odchází z této školy v průběhu školního roku 1. 11. 1955 a nastupuje do konce školního roku (1955-56) na Učňovskou školu zemědělskou v Mladějově.

Až 1. 9. 1956 nastoupil jako učitel na Základní osmiletou školu v Hodkovicích, kde působil čtyři roky, až do své smrti. Praktiky komunistického kádrování v 50. letech poznali i jeho dva synové, když starší syn musel studovat tajně na frýdlantském gymnáziu, přestože rodina stále bydlela v Rovensku.

Stanislav Mazánek toužil po spravedlnosti a po svém uplatnění v roli pedagoga, což ovládal. Vždyť po něčem toužit, je dostatečný důvod k žití. A s tím se smířil.

První ředitel semilského gymnázia zemřel uštvan režimem 24. 1. 1960 v Rovensku ve svém domě na náměstí ve věku 58 let. Jeho curriculum vitae nám sdělilo, že jeho osobnost je nezapomenutelná a hodná úcty. A kdyby Rovenští na dům čp. 204 dali pamětní desku, bylo by to spravedlivé.

/ Miloš Plachta, *Semilské noviny*

semilsko

VYSOKÉ n/J – 7. ledna od 18 hodin
ve Sboru Dr. Karla Farského:

Jedinečný
**Tříkratový
Koncert**
NA POHODU

Vystoupí:
Věra Poláčková-Kavanová
zpěv
Markéta Doubravská
harfa
Jiří Hořčíčka
klávesy
Josef Žák
housle

7. 1. 2023
od 18.00
Sbor Dr. K. Farského
ve Vysokém nad Jizerou

Vysoké nad Jizerou
Vysoká zpěvní lázeň
Občerstvení zajištěno.
Vstupné v předprodeji 150 Kč, na místě 200 Kč
Předprodáv: Městská knihovna Vysoké n. Jiz.

Mám trochu problém, do které rubriky zařadit zprávy o nových vydání sborníku *Od Ještěda k Troskám*. Do Turnova? Zprávy a informace o nových číslech čerpám pravidelně a výhradně z periodik Mnichova Hradiště – tak tam? Nu, tak jsem si vymyslel tuto volně plovoucí rubriku:

♦ V sobotu 22. října 2022 byl odstřelen komín v areálu bývalého závodu LIAZ v Mnichově Hradišti. Článek o odstřelu přináší Karel Hubač.

Jana Brůžková seznamuje čtenáře s mlynářem Josefem Sezemským (1822–1894), který působil v Mohelnici n/J, v Podolí a v Trenčíně. Byl mimo jiné donátorem drobných sakrálních památek na Mnichovohradištsku. Jen kousek od hranic našeho obvodu ORP se nachází obec Všeň. Seriál Lenky Křížové o hřbitovech pokračuje právě tamním farním hřbitovem.

Z dalších oblastí regionu „od Ještěda k Troskám“ vás například Daniel Rubáš seznámí s řídícím učitelem Josefem Škodou (1892–1942), působícím zejména na Česko-dubsku, ale také v Modřišicích, kde byl v říjnu 1941 zatčen pro odbojovou činnost a následně umučen v Osvětimi.

Čím vším se proslavil kněz Josef Voborník (1876–1955), farář ve Vlastibořicích a příspěvatel sborníku, se dočtete ve článku Adama Rejhy.

O vyhlídce nad Střelčí a zaniklé vesnici Skaříšov, kterou tato vyhlídka připomíná, píše Vladimír Louda.

Lubomír Krsek připomíná výročí 110 let od vzletu aviatika Eugena Čiháka v Turnově.

Významem a ochranou mokřadů a konkrétně lokalitou Sedmihorské mokřady se zabývá Milena Roudná.

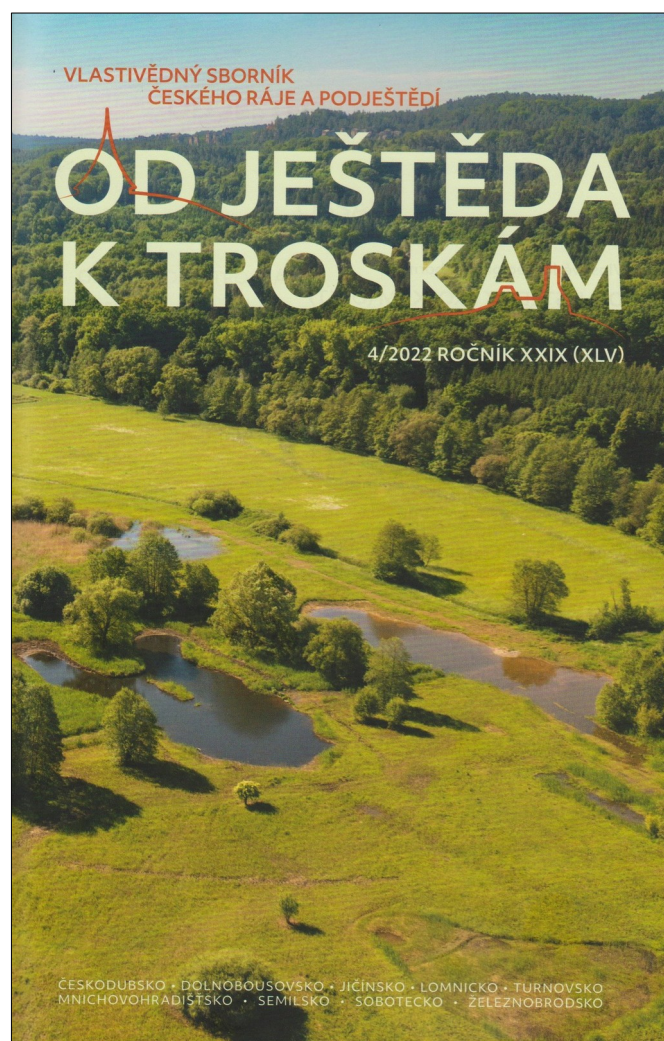
Ladislav Šourek přispěl článkem o pelechovských bahenních lázních.

Sakrální památku křížek u Kobrů, která se nachází u Lomnice nad Popelkou, připomíná František Mikule.

Rubrika *Ze starých čísel* obsahuje vzpomínku na návštěvu T. G. Masaryka v Turnově v roce 1922.

Bývalý sokol Karel Svoboda (tč. z Prahy) zaslal vzpomínku na sokolství v župě ještědské.

V roce 2022 uplynulo 30 let od úmrtí jednoho z významných malířů Českého ráje a Podkrkonoší – Dalibora Matouše. Ohlédnutí za jeho životem i za výstavou, která byla při příležitosti uvedeného výročí uspořádána v Krkonošském

muzeu Správy KRNAP v Jilemnici, připravila Milena Roudná. Nechybí ani recenze. Knihu Turnov v srdci představuje Jaroslav Kříž. Základní škola v Lomnici dostala ke svému 90. výročí hraný dokument *Dáma s kopulí* a knihu o historii místního školství. Více se dočtete v článku Lenky Morávkové.

Časopis vychází čtvrtletně, vydavatelem je Paměť Českého ráje a Podještědí. Na webu vydavatele zjistíte, kde je sborník za 50 korun k mání.

železnobrodsko

◆ ŽELEZNÝ BROD –

♦ **JILEMNICE** – Oprava nádraží, kterou provedlo oblastní ředitelství Správy železnic Hradec Králové po dohodě s panem starostou v září loňského roku, byla dle plánu dokončena. Brzy snad budou uvolněny i prostředky na to, aby v objektu byly vybudovány toalety, které celkově přispějí k lepšímu zázemí nejen turistům, ale i ostatním cestujícím, tedy návštěvníkům i občanům města. (Aneta Podsedníčková vč. fotografie)

♦ 130 let od zavedení lyží

I když lyžařská tradice zůstává velmi živá, nejsem si zcela jist, zda si plně uvědomujeme, jakým průlomem do života horských obyvatel se lyže staly. Emil Flégl v roce 1939 napsal, jak jen „málokdo se odvážil za prudkých vichřic a sněhových vánic do hor, nebo na hlavní hřeben. Samotní obyvatelé bud a horských chalup v severní části Jilemnicka s příchodem zimy zanevřeli na celý svět; na podzim nakoupili ‚forotu‘, obložili chalupu roštím, suchým listím a chvojím, okna vyložili mechem, aby teplo neutíkalo a čekali trpělivě, až přejde dlouhá, nekonečná zima. Byly tehdy zimy, že při vzpomínkách na ně zacházelo za nehty i uprostřed léta. Tehdy vzniklo také pořekadlo, že na horách, je půl roku zima a půl roku zejména‘ (zejmou se rozumělo roční období, pozn. autora). Spojení mezi jednotlivými chalupami obstarávaly hluboké tunely, vyházené v závějích a hromadách sněhu spadlého ze střech.

Jen za jasných slunečných dnů a při površku odvažovali se tkalci k odvodu dolů do Jilemnice nebo do Vrchlaví s dílem na zádech, chráněným v kůži z teletiny, neb dřevaři v okovaných botách klouzali s neuvěřitelnou obratností na rohač-

kách s nákladem dříví, svázeli s nasazením života z pasek a mýtin. Přesto bylo dosti i těch, kteří překvapeni vánicí zmrzli a zahynuli.

(...)

Muž, který stál u kolébky ‚bílého umění‘ a dnes možno říci našeho národního sportu, byl vřelý vlastenec, šlechtic tělem i duší, Jan hrabě z Harrachů, který v Krkonoších roku 1892 lyže zavedl. Jméno hraběte Jana bude vždy spojeno se zázračnými prkénky z pružného jasanu, kterým vděčí hory za svůj nebývalý rozkvět. O důvodech, které přiměly hraběte Harracha zavést lyže v lesní službě, zmiňuje se nejstarší český lyžařský sportovec J. Rössler - Ořovský v ročence *Českého Ski klubu* z roku 1927. Při

Start mistrovského závodu 1897 v běhu na lyžích na 1 km. Zvítězil F. K. Hron, vedle něho dr. Dieskau již se dvěma holemi.

dvorní hostině v císařském vídeňském hradě v roce 1892 seděl vedle Jana hraběte Harracha tehdejší švédsko-norský vyslanec (Švédsko i Norsko tvořilo tehdy jeden stát).

Tomuto si hrabě stěžoval na obtíže, s jakými se začasté setkává zakládání zvěři (příkrmování) při hlubokých sněžích krkonošských. Tu mu Švéd poradil, aby opatřen byl krkonošský lesní personál lyžemi, o lyžích že dostoupí i do nejvyšších horských poloh po nejmohutnější vrstvě sněhu, kdež krokve či kroupě (sněhové obroučky, chůdy sněžné, sněžnice) v sypkém sněhu nejsou nic platny a lesníka značně zapadajícího unaví.

O tom, jak první lyže došly na vrchní lesní úřad do Branné, kolují dvě verze. Podle jedné přivedl hrabě Harrach lyže ze své cesty severskými zeměmi, byv informován o jejich praktickém významu v lesní službě a navštívil před tím rokem 1892 světovou výstavu v Christianii (dnešní Oslo) v Norsku, kde spatřil mezi vystavenými sportovními potřebami také norvežské lyže, nazývané sněžnice, kusle, ski. Podle druhé verze dostal hrabě Harrach první lyže od svého přítele hraběte Frijse ze Švédska...“

A teď se v tom vyznejte. Pro historika to vůbec není záviděníhodná situace, ale přesto jsme při mapování lyžařských dějin urazili v poslední době pořádný kus cesty.

/ Jan Luštinec, Zpravodaj města Jilemnice

◆ **Pondělí 9. 1. 2023, 19.00, Společenský dům Jilm**
Daniel Hůlka, Jiří Škorpík

Po letech... Setkání nepřehlédnutelných postav naší kulturní scény, operního zpěváka Daniela Hůlky a hudebního skladatele Jiřího Škorpíka (4TET). V programu zazní, mimo jiných, díla velikánů Karla Svobody a Zdeňka Borovce, Vangelise, Fr. Chopina, básně i písně Jiřího Škorpíka, Tomáše Belka, Leoše Janáčka, Petra Hapky a Michala Horáčka, mluvené slovo, společné zážitky, vzpomínky na osobnosti, nebo rozhřešení událostí dob minulých. Možnost se na cokoliv zeptat a promluvit si. Pánové chtějí pro vás navodit klidnou, milou a upřímnou atmosféru, která potěší, uvolní a pohladí.

vrchlabí

◆

Divadelní soubor Krychličky
Vás zve na benefiční představení

ÚSMĚV PRO ADAMA

Těšit se můžete na naše již legendární d a d a k o u s k y

PÁN HOR
ROMEO A JULIE
STROMOVINY
THE TRAFIKĀ

 KD Střelnice Vrchlabí
neděle 15.1. 2023 | 17 hod.
Vstupné 100,- Lístky v předprodeji i na místě.

www.donio.cz

10. 1. 2023 • **JAK JSEM ZAKLÁDAL KRNAP**

Vzpomínání zakladatele prof. Josefa Fanty na přípravu, zřízení a první roky činnosti Krkonošského národního parku. Akce je součástí oslav 60. výročí založení Krkonošského národního parku.

Historický dům čp. 222 od 17 hodin

12. 1. 2023 • **AMERICKÝ JIHOZÁPAD**

Čtyři tisíce kilometrů dlouhé putování, zaznamenané kamerou RNDr. Petra Rybáře, vedlo od pobřeží Kalifornie do vnitrozemí USA. Cílem byly populární i méně známé přírodní parky (Death Valley, Zion, Grand Canyon, Meteor Crater, Saguaro, Organ Pipe Cactus, Joshua Tree aj.) i pozůstatky indiánských osad z předkolumbovské doby.

KCEV Krtek od 18 hodin

14. 1. 2023 • **NAPŘÍČ VRCHLABÍM**

Chcete objevit nová zákoutí, která jste dosud přecházeli bez povšimnutí a při tom

řešit neobvyklé úkoly? Naše dopolední hra je vypsána pro dvoučlenné týmy dětí do 15 let, případně rodinné týmy. Vítězný tým získá slevu na exkurzi do vybrané CHKO v květnu 2023.

KCEV Krtek od 9 hodin

Bližší informace a přihlášky: Dan Bilek, dbilek@knap.cz,

tel.: 737 225 417

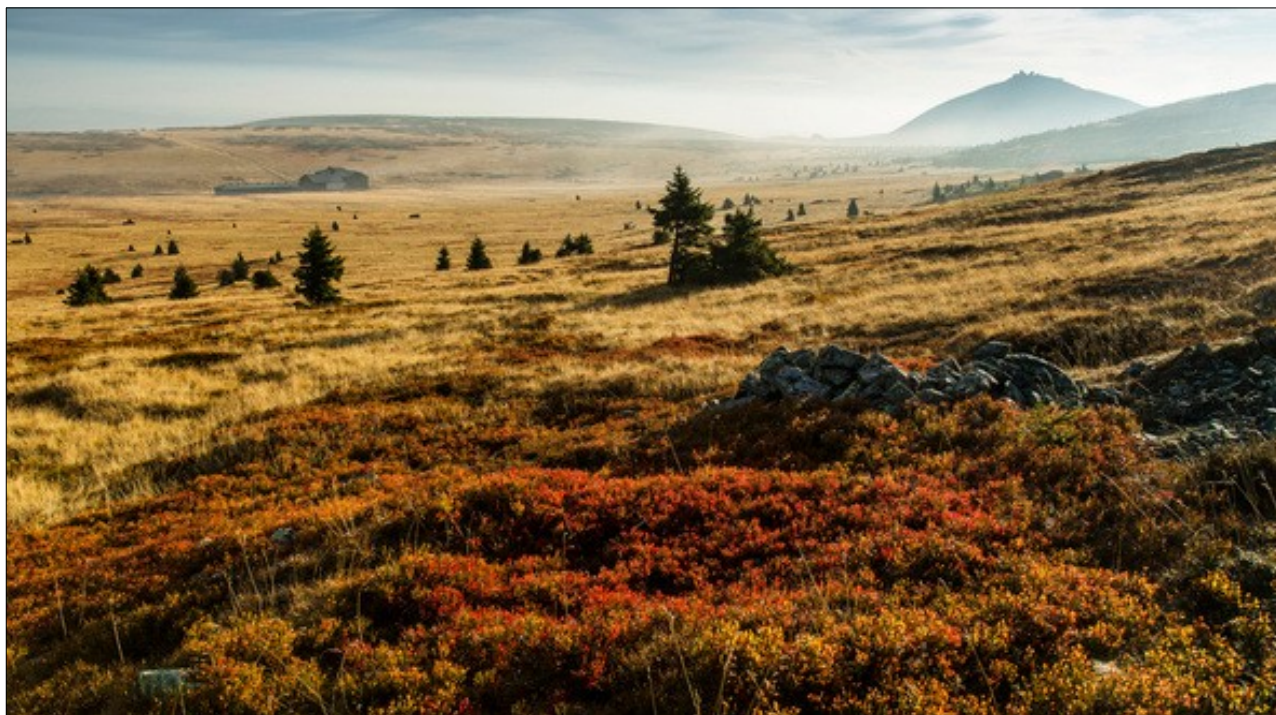
krkonoše

♦ „V letošním roce oslavíme 60 let od založení Krkonošského národního parku. 17. května 1963 se alespoň zčásti naplnila vize profesora Františka Schustlera, publikovaná v roce 1922, i plány pozdějších konzervátorů přírody, z nichž bych rád vytkl jméno Jindřicha Ambrože,“ říká Robin Böhnisch, ředitel Správy Krkonošského národního parku.

„A nepůjde o jediné výročí. Připomeneme si také například 120 let od vydání výnosu c. a k. místodržitelství v Praze o ochraně krkonošské květeny nebo 50 let od zřízení Státní přírodní rezervace Na Rýchorách,“ upřesnil významné události, které nás v letošním roce čekají.

Samotným letošním oslavám předcházelo vytvoření emblému 60. výročí a nového jednotného vizuálního stylu Správy KRNAP. Emblém doplňuje značku

KRNAP a jeho použití je časově omezené po dobu oslav výročí. Grafické ztvárnění emblému navazuje na současné architektonické koncepty KCEV Krtek a budoucího Návštěvnického centra Krkonošského národního parku. Geometrická skladba jejich jednotlivých dílů se odráží v pojetí emblému. Pestrá skladba barev představuje jak dosavadní pestrost aktivit Správy Krkonošského národního parku, tak i různorodost přírodního bohatství, pro které byl národní park vyhlášen a které se v Krkonoších dodnes nachází. Široká veřejnost se s tímto emblémem bude moci setkávat po celý rok. Například jsme jím doplnili uvítací stojany s logem KRNAP na hranici národního parku nebo se s ním budete potkávat na služebních vozech Správy KRNAP.

Od května do září plánujeme v sedmi krkonošských městech a obcích zábavná odpoledne, kdy se setkáme s místními obyvateli, s našimi sousedy, pro děti budou připraveny hry s krkonošskou a environmentální tematikou a chybět nebude ani hudební vystoupení.

V sedmi krkonošských kostelích jsme naplánovali koncerty klasické hudby v podání trubačů Správy KRNAP a hudebníků vrchlabské Základní umělecké školy Karla Halíře.

Hlavní událostí, kterou oslavy v pátek 19. května vyvrcholí, bude akce ve Vrchlabí, kde plánujeme odpolední sérii koncertů zakončenou večerním videomappingem z historie Krkonoš a národního parku, který bude promítán na jižní fasádu bývalého augustiniánského kláštera, budoucího Návštěvnického centra KRNAP.

Právě otevření tohoto objektu pro veřejnost na podzim tohoto roku je druhým hlavním vrcholem plánovaných letošních oslav. Budova bývalého augustiniánského kláštera, později sídlo Krkonošského muzea Správy KRNAP, byla pro veřejnost uzavřena od října 2017. V mezidobí prošel stavební rekonstrukcí celý objekt, pro potřeby Návštěvnického centra KRNAP vznikl v architektonickém studiu renomovaného architekta prof. Romana Kouckého

objekt nového vstupu a v interiéru vzniká zbrusu nová expozice dokumentující příběh Krkonoš, a to jak s ohledem na jedinečnou přírodu, tak ve vztahu k soužití přírody a člověka.

V rámci oslav 60. výročí připravuje Krkonošské muzeum Správy KRNAP v historických domcích na Náměstí Míru dočasnou výstavu prací fotografů Správy KRNAP a tradiční vrchlabské *Večery pod kočkou* letos budou zaměřeny na historii KRNAP.

V polovině roku veřejnosti představíme nový krátkometrážní dokumentární film o Krkonoších. Navíc po celý rok výrazně posílíme komunikaci na sociálních sítích s cílem přiblížit veřejnosti nejen krásy Krkonoš a fenomény, které chráníme, ale i všechny aktivity, které Správa KRNAP musí provádět, abychom jedinečnou přírodu Krkonoš dalším generacím zanechali ve stejném nebo ještě lepším stavu.

Před 60. lety byla završena snaha desítek našich předchůdců o vyhlášení Krkonoš národním parkem. Důvod ochrany tohoto jedinečného ostrova Arktidy uprostřed Evropy byly tehdy a jsou i nyní nepopiratelné.

/ KRNAP, foto Kamila Antošová

jičínsko

♦ **JIČÍN** – *Inzerát na hospodu, to není nic proti ničemu...*

Město Jičín nabízí pronájem nebytového prostoru restaurace U Dvorecké louže, která se nachází v části objektu Robousy 33.

V současné době je tento prostor užíván a zkolaudován jako restaurace. Majitel objektu požaduje zachování předmětu nájmu, tedy restaurace.

Stávající nájemce podal výpověď a nájemní vztah mu končil ke dni 31. 12. 2022.

Stoly a židle v restauraci a venkovních prostorách včetně venkovního krytého zázemí baru jsou v majetku města Jičína, a to požaduje jejich zanechání v restauraci. Ostatní vybavení si nájemce pořídí na vlastní náklady.

Prostor restaurace je o výměře 182 m².

Součástí je místnost samotné restaurace s výčepem, kuchyňka, zastřešená venkovní zahrádka, sociální zázemí a sál. K objektu dále přináleží zahrada o výměře 906 m².

Podrobné informace najdete na webových stránkách www.mujiicin.cz v sekci Veřejné zakázky, nabídky.

(Jan Jireš)

PS – Já mám jen tuhle fotku – a nevím jak je stará...

♦ **JIČÍN** – V lednu se v programu jičínského kina můžete těšit na další přednášku z cyklu „diáky“.

V úterý 10. ledna v 19 hodin vás Oldřich Havlíček, sběratel starých pohlednic z Jičína a okolí pozve na procházku historickými ulicemi města Jičína. Průvodcem nám budou historické pohlednice, které byly vydány koncem 19. a počátkem 20.století.

V úterý 24. 1. v 19:00 se těšíme na přednášku Michala Černého: JAR, Kruger park a potápění se žraloky. Krugerův národní park je nejstarším africkým parkem, byl vyhlášen již v roce 1902. Jeho velikost je pro běžného Evropana skoro nepředstavitelná, má totiž rozlohu skoro 20 tisíc km², což se u nás dá přirovnat k rozloze skoro celé Moravy.

I v roce 2023 pokračují naše středeční dopolední promítání nejen pro seniory. Jejich program naleznete na plakátech, webu www.biografjicin.cz a na letácích. Na našem webu pak najdete celý náš filmový i nefilmový program, naleznete zde informace o filmech a zakoupíte vstupenky.

/ Za Biograf Český Ráj – Michal Miškovský

♦ Vzpomínka na jičínské židy za účasti velvyslankyně Státu Izrael

„Vzpomeň si někdy na babičku a dědečka, kteří tě tolik milovali. Možná se nikdy nedozvíš, kde leží naše hroby, aby ses u nich mohl za nás pomodlit. Ale věř, že jsme důvěřovali Bohu až do konce...“
(z dopisu Oskara Pollaka, 30. prosince 1941)

Před lety kontaktovala sdružení Baševi Jičín rodina Steinbergových, usazená ve Spojených státech. Ukázalo se, že jde o potomky jičínské židovské rodiny Pollaků. Jejím předkem byl mimo jiné Markus Pollak, učitel v rodině slavného novináře a dramatika Karla Krause. Pollakův náhrobek s trojjazyčným nápisem a portrétním reliéfem z dílny Jana Štursy zdobí jičínský židovský hřbitov díky finančnímu daru „vděčných žáků“, jak stojí v nápisu. Steinbergovi nám předali kopie dopisů, které psali uprchlí Pollakovi za druhé světové války.

Část rodiny nepřežila: Oskar Pollak, ředitel textilních závodů Kosmonosy – Josefodol, byl udán statkářem, u kterého se s rodinou na útěku přes Jugoslávii schovávali. Byli popraveni v květnu 1942.

Kolik bylo takových příběhů?

A kolik příběhů mohlo dopadnout dobře, kdyby k totalitní katastrofě s genocidním programem vůbec nedošlo nebo kdyby bylo více lidí ochotných pomoci, zachovat se statečně a soucitně?

Nevěřili bychom, že tyto otázky budou dnes v Evropě, kde znovu vypukla válka, opět živé.

V lednu roku 2023 to je osmdesát let, kdy naši židovští spoluobčané byli transportováni z jičínského vlakového nádraží na shromaždiště v Mladé Boleslavi a odtud do vyhlazovacích táborů. U této příležitosti jsme do Jičína pozvali Annu Azari, velvyslankyni Státu Izrael v České republice. Jsme rádi, že spolupořadatelem vzpomínkové akce se stalo Město Jičín a záštitu nad ní převzal hejtman Královéhradeckého kraje Martin Červíček.

Akce se koná v neděli 15. ledna od 15 hodin v jičínském Porotním sále. Se zdravicemi vystoupí jak paní velvyslankyně, tak pan starosta Malý. Kulturní program zajistí zpěvačka Kateryna Kolcová Tlustá a děti ze ZUŠ v Jičíně pod vedením paní učitelky K. Bičíkové. Společně potom přejdeme k vlakovému nádraží, kde zapálíme svíčky pod pamětní deskou a zazpíváme českou a izraelskou hymnu.

Z kapacitních i bezpečnostních důvodů je účast možná oproti rezervaci. Svoje místo si rezervujte na mailu: basevi@seznam.cz nebo na tel. 739 440 361.

(td, Jičínský zpravodaj, foto jičínského židovského hřbitova Petr Ehl)

tanvaldsko

♦ **ZLATÁ OLEŠNICE** - Kronika obce Stanový, která je v současné době částí Zlaté Olešnice, se po letech snah obce a archivářů dočkala restaurování a digitalizace obsahu. K slavnostnímu předání do Státního okresního archivu v Jablonci nad Nisou došlo v pondělí 12. prosince.

„O digitalizaci jsem osobně usiloval několik let, archiv pak zhruba 20 let. Pamatuji si, že hledání, kde vlastně knihy jsou, bylo velmi klopotné. A poté jsme se bohužel nemohli domluvit s opatrovateli knih,“ poznamenal ředitel jabloneckého archivu Jan Kašpar. Podle jeho slov se digitalizací kroniky uzavře kapitola obce, která jako samostatná ukončila činnost v roce 1960

(Loužnický zpravodaj, Jablonecký deník)

jablonec n/n

♦ **Městské divadlo Jablonec nad Nisou nezahálí ani v zimě a opět pro vás připravilo velice pestrou žánrovou nabídku.**

Divadlo Metro přiveze do Jablonce brilantní komedii Miluji tě, tak se měj s Ljubou Krbovou a Adrianem Jastrabanem.

Vezmeme-li nabídku chronologicky, pak se mohou těšit do divadla naši nejmenší diváci na pohádku Divadelní společnosti Agáta O princezně, která ráčkovala, zpracovanou podle filmové předlohy s hudbou Zdeňka Rytíře. Hru Luigiho Pirandella, jednoho z největších italských dramatiků a nositele Nobelovy ceny za literaturu, Každý má svou pravdu nastudovalo Dejvické divadlo v poměrně širokém obsazení. V hlavních rolích uvidíte Jaroslava Plesla, Kláru Melíškovou, Veroniku Khek Kubařovou, Martina Myšičku, Hynka Čermáka, Lenka Krobotová a další.

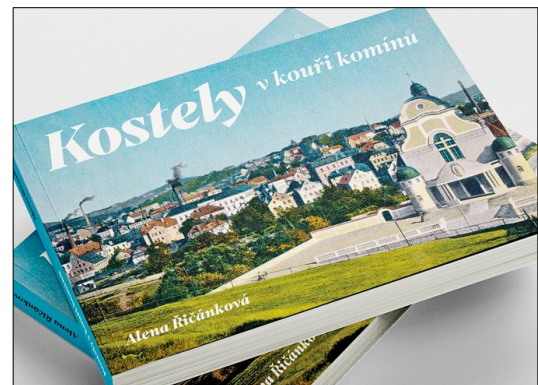
Oproti tomu hra plná nadhledu, sebeironie, humoru Tak já letím Agentury ADF je vlastně šou pro jednu jedinou herečku, a sice Annu Polívkovou. Kromě prestižních profesionálních divadel dává jablonecké divadlo příležitost také ochotnickým souborům. K jejich špičce se řadí Ansámbl Mikuláše Dačického z Heslova, který se zaměřil na čistě cimrmanovský repertoár. Pro jablonecké uvedení jsme vybrali hru s opravdovým deštěm Lijavec. Data konkrétních představení najdete na webových stránkách divadla.

/rs, Jablonecký měsíčník

liberec

♦ **V úterý 10. ledna** se v foyer kina Varšava uskuteční křest knihy Aleny Řičánkové *Kostely v kouři komínů*. Nebude chybět ani houslový doprovod a šampaňské.

O týden později, tedy **v úterý 17. ledna**, se pro zájemce uskuteční v Krajské vědecké knihovně v Linerci přednáška jménem Mezi tradicí a modernou, kde autorka detailněji představí studované téma i knihu samotnou.

♦ **Liberecký kraj podpoří obnovu památek téměř 11 miliony korun**

Záchranu památek podporuje dotacemi i v nadcházejícím roce Liberecký kraj. Vyhlásil dotační program 7.2 Záchrana a obnova památek v Libereckém kraji, který se zaměřuje na zachování a obnovu movitých a nemovitých kulturních památek a na restaurování kulturních památek nebo jejich částí. Celkem je v tomto programu k dispozici 10,6 milionu korun.

„I díky dotacím Libereckého kraje na obnovu památek se v posledních letech velmi výrazně posunuly obnovy památek v regionu. Kraj bude v podpoře pokračovat, a to jak prostřednictvím dotačního programu, tak individuálními dotacemi u mimořádně cenných památek nebo rozsáhlých obnov,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

O dotaci mohou žádat vlastníci kulturních památek na území Libereckého kraje, případně fyzické či právnické osoby, které mají souhlas vlastníka kulturní památky s obnovou. Dotaci v rámci programu nelze poskytnout na

obnovu kulturních památek ve vlastnictví Libereckého kraje nebo České republiky, žadatelem tedy nemůže být ani příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je Liberecký kraj nebo stát.

Lhůta pro podání žádostí je letos od 23. ledna do čtvrté hodiny odpolední 15. února. Minimální výše dotace je 40.000 korun a maximální může činit až 350 tisíc, což je 70 % způsobilých nákladů projektu.

V předešlých letech dotační program podpořil projekty, jakými jsou například obnova nádvoří na zámku ve Stvolínkách, dokončení obnovy fasády kostela sv. Michaela Archanděla v Rokytnici nad Jizerou nebo záchrana vzácných bozkovských varhan. (Jan Mikulička)

♦ Dílem měsíce v Oblastní galerii je Zátíší s lahví rumu

Život výtvarníka Jaroslava Krále a jeho figurální tvorbu mapuje aktuální výstava, která je nyní k vidění v Oblastní galerii v Liberci. Tato instituce vlastní několik děl tohoto zapomenutého umělce a jedním z nich je kresba Zátíší s lahví rumu, která vznikla kolem roku 1930.

„Kresba Zátíší s lahví rumu je Dílem měsíce, kterým galerie začíná touto již zažitou tradicí rok 2023. Upomíná na komorní výstavu a je také připomínkou 140. výročí malířova narození,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Tvorbě zátíší se Král, který žil v letech 1883 až 1942, nejintenzivněji věnoval v období mezi roky 1926 a 1938. Tehdy se jeho pozornost soustředila na

předměty, které ho obklopovaly. Začal je studovat, seznamovat se s nimi, hledat jejich tvar. Stylově se výtvarníková tvorba ustálila, když se plně ponořil do proudu evropské moderní malby, která v českém prostředí získala podobu lyrického kubismu. Neusiloval o věrné zachycení předmětu, ale o jeho předpodstatnění do podoby charakteristického znaku. Právě tento určitý dialog mezi reálným a abstraktním tvarem dodává Královým zátiším punc lyrické poezie.

Lyrický kubismus se v Československu rozvinul v době, kdy byl ve světě obecně již na ústupu. Nejednalo se však o krok zpět, vnesl naopak do českého umění novou energii, která se naplno rozvinula u poválečných umělců, jakými byli například František Muzika a ve své rané tvorbě i František Vobecký.

Významnými představiteli lyrického kubismu byli Královi současníci Emil Filla a Alfred Justitz.

„Každý obraz má svoje zákony výtvarné, podle kterých je vytvářen. Proto jest nutno formy i barvy přizpůsobovat těmto zákonům, a tak dlouho pracovat a hledat, až mne v obraze nic neruší, vše je vyrovnáno, harmonie barev a linií... Chci dosáhnout zobjektivnění obrazu, každá neurčitost, iluzivnost nekonečných dálek je subjektivní. V obraze nesmí být nic náhodného, vše vědomě vytvářeno, každý detail v barvě i formě musí býti organickou součástí celku,“ prohlásil o své vlastní tvorbě Král v roce 1931.

/ Jan Mikulička

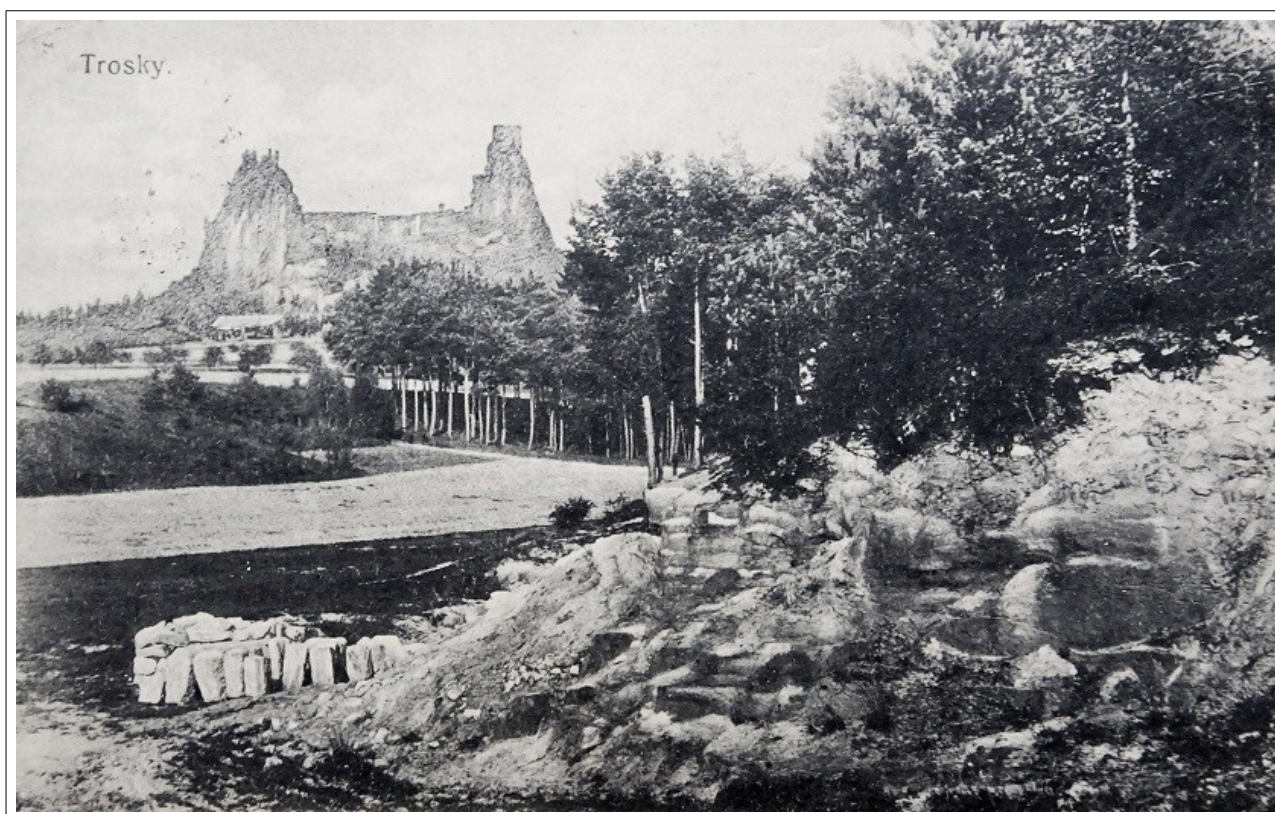
liberecký kraj

♦ Loňská návštěvnost liberecké zoo byla třetí nejvyšší za posledních deset let. Zavítalo do ní 369 308 lidí, což je o 35 tisíc lidí více než o rok dříve. Tehdy ale mohla být zahrada kvůli proticovidovým opatřením otevřená až od 12. dubna. Ve srovnání s rokem 2019, posledním před epidemií covidu-19, bylo loni návštěvníků skoro o 33 tisíc méně. I tak jsou ale podle mluvčí ZOO Barbary Tesařové s loňskou návštěvností spokojeni.

Zoologická zahrada v Liberci je nejstarší v zemi, vznikla v roce 1904 a nyní na ploše 14 hektarů chová přes 170 druhů zvířat. Letos už má první mládě, na Nový rok se vylíhl pelikán bílý. S chovem těchto velkých vodních ptáků začala liberecká zoo sice už v roce 1975, první úspěšný odchov se jí ale podařil až v roce 1999. Zatím to vypadá, že aktuální sezona by u nich mohla patřit mezi úspěšné. (Genus)

♦ Řízením Krajského ředitelství policie Libereckého kraje s účinností od 1. ledna 2023 pověřil policejní prezident genmjr. Martin Vondrášek dosavadního ředitele Územního odboru Hradec Králové plk. Libora Špráchala. (Genus)

Turistické poptáárny V. Kudrnáče v Turnově. Odesláno 1924

**V. Čermák, Fotoprůmysl Praha – Smíchov.
Nákladem Kamil Hendrych, Turnov, 1941**

Český ráj – Hrubá skála. Orbis. Odesláno 1955

Semilsko. Aukro

mnichovo hradiště

♦ Ve středu 7. prosince 2022 zemřel Eduard Jan Havránek, dlouholetý ředitel a pedagog Gymnázia Mnichovo Hradiště, který zásadním způsobem formoval charakter školy, generace svých žáků, své kolegy, ale také samotné město. V prvních svobodných volbách po revoluci se Eduard J. Havránek stal zastupitelem a následně přes dvacet let v městském zastupitelstvu působil. Do života uváděl nejen studenty, ale také manželské páry a se svým výborným řečnickým talentem nechyběl u řady významných událostí. V roce 2019 mu byla udělena cena za celoživotní přínos pro město.

za humny

ČESKÁ LÍPA – Muzeum v České Lípě bude pro veřejnost na dva měsíce uzavřené

Od silvestra až do konce února bude pro veřejnost uzavřené kvůli plánovaným opravám, údržbě a obměně expozic a přípravě nových výstav, řekl ředitel muzea Zdeněk Vitáček.

Hlavní areál českolipského muzea je po dvouleté částečné rekonstrukci otevřený od letošního března, dvouměsíční odstávkou se vrací k osvědčenému schématu. „Na základě statistických dat se nám měsíce leden a únor dlouhodobě ukazují jako návštěvnicky nejslabší, a proto je toto období k uzavření expozic a výstav tím nejvhodnějším. Získáme nejen prostor a čas k realizaci řady nových nápadů a zajímavých změn v expozicích, ale zároveň během tohoto času ušetříme i nemalé finanční prostředky na provozu, které pak můžeme investovat do zlepšení podmínek a služeb,“ doplnil Vitáček.

Leden a únor využijí v muzeu k opravám, které budou navazovat na předchozí stavební zásahy, což byly zejména výměny oken a dveří.

„Například v přírodovědné regionální expozici potřebujeme udělat renovaci parket, a to je něco, co nemůžeme dělat za provozu,“ uvedl ředitel. Expozice by se měla navíc do několika let výrazně změnit, její rozsáhlá reinstalace začala letos. „A budeme v ní pokračovat i za provozu muzea další dva roky,“ dodal.

Pro příští rok chystá muzeum podle Vitáčka celoroční výstavu Příběh českolipské vagónky. Věnovaná bude nejen vývoji dopravy na Českolipsku od středověku, ale i historii výroby železničních vagonů v českolipské Vagónce. „Zaměříme se na kompletní historii závodu a na výrobu zejména kolejových vozidel. Zajímavou kapitolou je výroba kabin a podvozků lanovek nebo

karosérií autobusů a automobilů. V poslední části výstavy se zaměříme na zajímavosti spojené se 105letou érou této českolipské firmy,“ dodal ředitel. S letošní sezonou je ředitel spokojený, návštěvníků přišlo zhruba 20.000. „Musím říci, že sezona byla vydařená,“ uvedl. Přičítá to nejen tomu, že lidé byli zvědaví, co se za dva roky uzavření v muzeu změnilo. Lákadlem byla i nová expozice věnovaná těžbě uranu, která výrazně ovlivnila Českolipsko ve druhé polovině 20. století. „To se setkalo s velkým zájmem, protože spousta lidí to pamatuje,“ řekl Vitáček. Radost má i z toho, že lidé v hojně míře přišli na akce, jež muzeum pořádalo, například vánoční trhy. Českolipské muzeum sídlí v augustiniánském klášteře, který založil roku 1627 Albrecht z Valdštejna. Areál se postupně rozrostl o další objekty a svou definitivní podobu získal ve druhé polovině 18. století. Muzeum dnes patří k významným architektonickým památkám Českolipska, kromě hlavní budovy mu patří i Památník K. H. Máchy v Doksech, Vísecká rychta v Kravařích, Bredovský zámek v Jablonném v Podještědí a také archeologické muzeum v bývalé českolipské šatlavě.
(Náš REGION - ČTK)

náš jubilant

♦ Předlouhá životní pouť malíře a generála Antonína Mikuláše Číly

Před sto čtyřiceti lety se v Nové Pace narodil akademický malíř a brigádní generál Antonín Mikuláš Číla.

V Nové Pace mělo silnou tradici hrnčířství, takže se celkem logicky vyučil hrnčířem a malířem porcelánu. V letech 1900–03 studoval na odborné keramické škole v Bechyni a v letech 1903–09 dekorativní malířství na Uměleckopřemyslové škole v Praze.

I jeho sourozenci měli výtvarné nadání, starší bratr Bohumír (1885 – 1974) byl malíř a restaurátor, mladší bratr Otakar (1894 – 1977) byl akademickým malířem a legionářem.

Antonín Číla byl aktivním sokolem. V roce 1909 se seznámil s nabídkou vlády carského Ruska, směřovanou zejména k českým sokolským aktivistům. Rusko nabízelo možnost pedagogického působení v oblasti tělovýchovy v různých částech rozlehlého území, na ruských školách měl být zaveden český model sportovního

vzdělávání. Číla nastoupil jako pedagog na gymnáziu v Oděse. Zde se stal profesorem kreslení a tělovýchovy.

Po zahájení 1. světové války se v Kyjevě zapojil do České družiny a byl zařazen do první roty jako rozvědčík. Číla byl opakovaně vyslán na průzkum k nepřátelským liniím; díky svému výtvarnému nadání dokázal vytvářet přesné panoramatické náčrty a zakreslovat nepřátelské linie.

Jako velitel 7. roty 3. pluku se v roce 1917 účastnil bojů u Zborova.

Během bolševického povstání bojovaly jeho oddíly v Čeljabinsku a na Urale a zajišťovaly také bezpečnost na transsibiřské magistrále.

8. čs. střelecký pluk na uralské frontě, zima 1918

Během svého působení v legiích přešel k pravoslavné víře a přijal jméno Mikuláš (respektive Nikolaj).

V únoru 1920 byl pověřen střežením zlatého carského pokladu, který byl umístěn ve 48 vagonech na nádraží v Irkutsku. Poklad odevzdal 1. března 1920 do sovětských rukou. Následně se vydal se svými muži do Vladivostoku, kde se 1. června nalodili na americkou loď *Edellyn*, která je měla převézt do vlasti. Tam přibyli v srpnu.

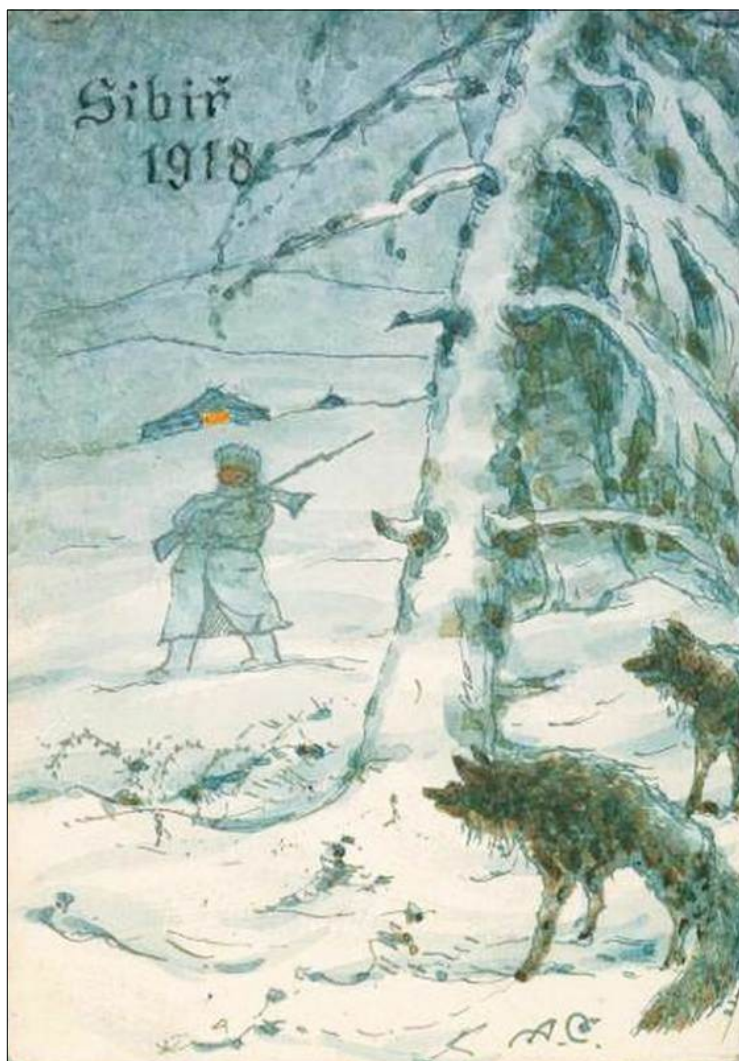
Další profesní kariéra Antonína Mikuláše Číly zůstala svázána s československou armádou. Zprvu stále velel svému pluku, reorganizovanému na pěší pluk 10 *Jana Sladkého Koziny* v Brně. V lednu 1922 postoupil do funkce velitele 8. pěší brigády ve Vysokém Mýtě, kde působil až do roku 1928. Roku 1922 absolvoval kurz na *École supérieure de guerre* v Paříži, 28. června 1923 se dočkal povýšení do hodnosti brigádního generála.

Z Vysokého Mýta jej roku 1928 přemístili do Brna, kde do roku 1934 zastával funkci zástupce velitele Zemského vojenského velitelství. Od roku 1934 působil jako předseda Odvolacího kárného výboru MNO v Praze. Roku 1938 odešel vzhledem k věku do výslužby, ale v průběhu květnové i zářijové mobilizace byl

aktivován jako velitel oblasti 5. armádního sboru v Trenčíně.

Po okupaci zbytku českých zemí 15. března 1939 a vzniku protektorátu se zapojil do domácího odboje. Během Pražského povstání se společně se svými syny Jiřím a Mikulášem účastnil povstaleckých operací v oblasti Dejvic. (Bydleli ve Svatovítské 3.)

Po skončení války se již do vojenské služby nevrátil, ale aktivně se podílel na obnovení a činnosti Československé obce legionářské. Po komunistickém převratu v roce 1948 byl degradován na vojína a k malému důchodu si přivydělával malováním obrazů / FOTO a kreslením plakátů. Byl však velmi aktivní v udržování legionářských tradic, ačkoliv ČsOL po roce 1949 přestala v Československu existovat. Byl sledován Státní bezpečností, pořádal setkání bývalých spolubojovníků z legií. V roce 1968 mu byla vrácena hodnost. V roce 1974 se podílel na přípravě pohřbu Hany Benešové, manželky druhého čs. prezidenta. Do konce života byl předsedou neoficiální Historické komise legionářů. Antonín Mikuláš Číla zemřel 31. května 1983 v Praze ve věku 100 let.

Je pochován na Olšanských hřbitovech při cestě k pravoslavnému chrámu.

Byl mnohokrát vyznamenán. V roce 1918 dostal jako jeden z deseti legionářských důstojníků britský řád D.S.O. (Distinguished Service Order), obdržel také Čs. válečný kříž 1914 – 1918, Válečný záslužný kříž a Řád čestné legie (V. třída – rytíř). V říjnu 1998 byl z rukou Václava Havla vyznamenán Řádem Bílého lva II. třídy (vojenská skupina). Je po něm pojmenována ulice na pražských Petřinách.

Zdroje: Ivo Pejšoch, VHÚ Praha; Čs.obec legionářská; Česká škola bez hranic; Městské muzeum Nová Paka; Wikipedie

foto: Městské muzeum Nová Paka, Čs.obec legionářská, Aukro, a f.

a včera vyšlo nové sorry !

trosečník – kulturně-společenský e-zin * vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský
fefik.sorry@seznam.cz * nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!
 všechna čísla naleznete na internetu: knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj